

УДК 398.332.416(474.5): 781.7

Рімантас СЛЮЖИНСКАС (Клайпеда)

ЛИТОВСЬКІ КОЛЯДКИ: ПАНОРАМА ОСНОВНИХ СКЛАДО-РИТМІЧНИХ ФОРМ
(ПОПЕРЕДНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

ЛИТОВСКИЕ КОЛЯДКИ: ПАНОРАМА ОСНОВНЫХ СЛОГО-РИТМИЧЕСКИХ ФОРМ
(ПРЕДВАРИТЕЛЬНЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ИССЛЕДОВАНИЙ)

*Академія мистецтв Клайпедського університету, Литва
Тел.: +370 618 37917, e-mail: r.sluzinskas@gmail.com*

Порівняльні дослідження балто-слов'янського традиційного музичного спадку важливі для визначення та розуміння спільних рис народного музичного мислення. А споконвічні особливості мелодики литовських (дзукських) та українських народних пісень можуть певною мірою свідчити й про історичну спорідненість цих наспівів. Передусім це варто вивчати у найдавніших шарах музичного фольклору наших народів. Такими є календарно-обрядові пісні зимового циклу – колядки та щедрівки. Мелодичні особливості цих наспівів повинні стати об'єктом дослідження.

Актуальність нашої статті визначається недостатньою увагою вищезазначених досліджень. Мета – створити умови для таких наукових праць. Завдання – надати для цих робіт актуальний литовський матеріал із поки що попередньою інформацією про його особливості. Враховуючи об'єктивні обставини, а саме – недостатню інформацію в Литві про українські зимові пісні, тут доводиться обмежитись

однобічною презентацією литовського матеріалу для подальших спільних досліджень.

У статті представлені перші у історії литовської етномузикології спроби використання методики визначення та аналізу складо-ритмічних форм (СРФ), запропонованої у середині ХХ-го ст. відомими українськими вченими К. Квіткою та В. Гошовським, проте залишеною без гідної уваги в роботах їх литовських колег.

У цьому контексті на початковому етапі вивчення мелодики литовських (дзукських) колядок нами визначені наступні СРФ:

1 – однорядкові СРФ з рефреном наприкінці рядка: «4р3», «44р3», «54р3» і «55р3»;

2 – дворядкові СРФ без рефрену: «333;333», «43;43», «44;44» і «66;66»;

3 – дворядкові СРФ з рефреном, що повністю займає перший рядок «Р44 ;55», з рефреном, що повністю займає другий рядок «43;Р43» та з рефреном наприкінці обох рядків «33р3;33р3»;

4 – дворядкові СРФ з різними рефренами наприкінці обох рядків (43 r'4/43 r"4).

5. СРФ з обрамлюючими рефренами: той самий рефрен повторюється тричі – на початку, в середині та в кінці наспіву (р3;4р34;р3).

У наступних стадіях розробки більшої кількості матеріалу литовських (дзукських) колядок можливе віднайдення нових СРФ або уточнення вже визначених структур. Дана стаття ні в якому разі не може претендувати на рівень вичерпних досліджень. Вона є першим кроком у напрямку глибоких порівняльних досліджень балто-слов'янського музичного фольклору.

Ключові слова: литовські колядки, мелодика, складо-ритмічні форми, зв'язки балто-слов'янського музичного фольклору, перспективи порівняльних досліджень

Введение

Сравнительные исследования балто-славянского традиционного музыкального наследия важны для определения и понятия общих черт народного музыкального мышления. А исконные особенности мелодики литовских (дзукских) и украинских народных песен могут в определенном уровне свидетельствовать и об историческом родстве таких напевов. И это прежде всего стоит изучать в наиболее древних пластах музыкального фольклора наших народов. Такими являются календарно-обрядовые песни зимнего цикла – колядки, щедривки. Мелодические особенности этих напевов должны стать объектом таких исследований.

Однако для сравнительных исследований надо иметь доступ к обширным источникам по крайней мере двух исследуемых народно-песенных культур. В данном случае актуально сравнить литовские колядки как с украинскими, так и с белорусскими, польскими, русскими напевами этого жанра.

Актуальность настоящей статьи определяется недостаточным вниманием к вышеуказанным исследованиям. **Цель** – создать условия для таких научных трудов. **Задача** – предоставить для этих работ актуальный литовский материал с пока что предварительной информацией о его особенностях. Ввиду объективных обстоятельств, а именно – недостаточно широкой информации в Литве об украинских колядках и щедривках – здесь приходится ограничиться односторонним предоставлением литовского материала для дальнейших совместных трудов.

Исторический обзор сравнительных исследований мелодики литовских и восточно-славянских народных песен

История сравнительных исследований мелодики литовских и восточно-славянских (русских, белорусских, украинских) народных песен недопустимо скромная. В литовской этномузыкаловедческой литературе можно отметить лишь статью М. Размукайте об общностях и различиях белорусских народных песен и песен восточных дзуков (окрестности Адутишкис

Швянчёнського району і Твярячюс Ігналінського району), опубліковану в 1976 році, т.е. уже 40 років тому назад [7]. Других спеціальних наукових публікацій по такій тематикі в Литві не опубліковано до цих пор. Конечно, деякі особливості зв'язів литовського і білоруського музикального фольклору фрагментарно згадані в вступительних статтях до збірників литовських народних пісень [4–6 і др.], але цього явно недостатньо для проведення більш ґлибоких досліджень.

Деяку інформацію про зв'язи литовських (дзукських) і польських календарно-обрядових пісень можна отримати в дослідженнях автора нинішньої статті, представлених в його монографії «Зв'язи литовських і польських народних пісень», опублікованій на литовській мові в 2006 р. [8].

Любіє порівняльні дослідження саме литовського і українського народно-пісенного спадку нам поки що не відомі.

В Литві, на жаль, немає достатньої інформації про роботи російських, білоруських, українських етномузикологів в останні 20–30 років, де, можливо, приділяється увага відображенню актуальних збігів музикального мислення наших фольклорних виконавців. Такі прогалини недостатнього співробітництва і обміну інформацією дослідниками нашого етнокультурного спадку необхідно як можна швидше усувати, тому ми раді знову відновити в останні роки співробітництво з українськими етномузикологами в Києві і Львові.

Матеріалами для досліджень в межах нинішньої статті послужили основні і найбільш представителі збірників литовських зимових календарно-обрядових пісень, підготовлені до друку в останні десятиліття С. Валюлітис, Ю. Усайтіте, А. Жичкене [3; 6]. Основні джерела литовського матеріалу для більш ґлибоких досліджень зберігаються в рукописних архівах Інституту литовської літератури і фольклору (см.: <http://www.llti.lt>) і Відділу етномузикології Литовської академії музики і театру (см.: <http://lmta.lt/lt/etnomuzikologijos-skyrius>), де зібрані десятки, а то і сотні тисяч звукових записів народних пісень з різних етнічних регіонів Литви, а також їх нотні транскрипції.

Литовський матеріал не має проявлень колядок з християнською тематикою поетических текстів – вони у нас значно більш давнього, язического походження. В поетических текстах литовських колядок відсутні повні сюжети, так і якісь-небудь згадки Деви Марії, Віфлеєма, народження Божого Сина і т.п. Але широко використовуються образи/персонажі природи – дикі звіри (зайчик, білочка, лисичка, вовк, медведь – лит.: *kiškelis, voverukė, lapukė, vilkelis, meška*), домашні тварини (петушок, козлик, пчелка – лит.: *gaidelis, oželis, bitukė*), птахи (сокол, кукушка, дятел, ястреб, щогол, рябчик – лит.: *sakalas, gegutė, genelis, vanagas, dagilis, jerubė*), садові дерева (яблоня, груша – лит.: *obelėlė, grūšelė*), мотиви деревесних молодіжних і весільних взаємовідносин. Особливо значущі персонажі *олень* (лит.: *elnias*) з дев'ятьма (магічне число) рогами, а так же в наших широтах невідомий *нава* (*навлина*, лит.: *rovav, rovelė*), олицетворяючі образи даліої (чужої, не

нашої) природи, грань якої в час волібної колядної ночі стирається і все – естесвенне і свестесвенне – відбувається разом (см. нотації 1, 2)¹.

Звернемо увагу на широке поширення символіеских зимових рефренів *Коляда* (*Kalėda*) (*kalėda, kalėdica, kalėdėla, kalėdyte* і т.п.) (см. нот. 3–5).

Слого-ритміескі форми литовських колядок

Визначення «слого-ритміескі форми» нам відомо з робіт К. Квітки [2, с. 89–98] і В. Гошовського [1, с. 21–27]. Однак в литовському етномузиковеденні дослідження в цьому напрямку не проводились. Нижче наводимо спроби аналізу литовських колядок по такій методикі, яку вважаємо першою і поки що дуже скромною.

В мелодикі литовських колядок відомі однострочні (с рефреном²), двустрочні (с рефреном і без нього) слого-ритміескі форми (даліе – СРФ). Також деде поширені і СРФ з обрамлюючими рефренами.

1. Однострочні СРФ у нас характерні тільки **с рефреном в кінці строки**. Це 4г3, 44г3, 54г3 і 55г3 (см. відповідно нот. 6–9).

2. Двустрочні СРФ без рефрена поки що відомі теже в 4 різновидностях. Це 333/333, 43/43, 44/44 і 66/66 (см. відповідно нот. 10–13):

3. Двустрочні СРФ на даному етапі дослідження відомі **с рефреном в першій або другій строці і в кінці обох строк** (см. відповідно нот. 14–16).

4. Відомі і двустрочні СРФ з двома різними рефренами в кінці обох строк (см. нот. 17, де перший рефрен – «*lėliu lėliu*», другий – «*o rėta žalia*»).

5. Відомі і СРФ з обрамлюючими рефренами. В даному випадку той же рефрен звичайно повторюється три рази – **в началі, середині і кінці напева** (см. нот. 18, рефрен – «*leliumoj*»):

На даному етапі наших досліджень слого-ритміеского складу дзукських колядок виявлені наступні форми СРФ: 333/333, 43/43, 44/44, 66/66 (двустрочні без рефрена); 4г3, 44г3, 54г3, 55г3 (однострочні с рефреном в кінці напева); г44/55 (двустрочні с рефреном в першій строці); 43/г43, 44/г34, 44/г44, 44/г64, 55/г45, 55/г53, 55/г55, 66/г44 (двустрочні с рефреном в другій строці); 33г3/33г3, 4г3/4г3, 43г4/43г4, 5г3/5г3 (двустрочні с рефренами в кінцях першої і другої строки); г3/4.5 г3/4.6 /г3 (с обрамлюючими рефренами). В даліішньому процесі накоплення матеріалу і в продол-

¹ На даному етапі нашого дослідження деде і даліе в нинішній статті ми користуємося матеріалами видання *Aivažiuoja Kalėdos. Advento-Kalėdy papročiai ir tautosaka. Sud. S. Valiulytė. Vilnius: Lietuvos liaudies kultūros centras, 2000*, де опубліковано збірання з 79 найкращих прикладів дзукських колядок. В даліішньому круг джерел ми плануємо суттєво розширити. Пріеде всього звернемо увагу на капітальне видання *Lietuvių liaudies dainynas. T. 20. Kalendoriniu apeigu dainos. kn. 1: Advento-Kalėdu dainos / Parengė J. Ūsaiytė. melodijas parengė A. Žičkienė. Vilnius: LLTI. 2007*, де поміщені більш 400 мелодій і поетических текстів литовських (дзукських) колядок.

² Деде і даліе в СРФ **рефрени** називаються латинською буквою **г**.

жении кропотливого его анализа будут более четко уточняться не только сами СРФ, но и проявится их количественная и ареальная распространённость.

Заключительные замечания

Данная статья ни в коей мере не может претендовать на уровень обстоятельных исследований. Пока что здесь представлены лишь изначальные эскизы материалов о литовских (дзукских) колядках. В недалёком будущем он будет существенно обогащён новыми материалами и, возможно, эта панорама существенно пополнится и изменится. К тому же новый литовский материал будет обогащён сведениями о его суб-жанровой принадлежности к зимнему календарю. Это такие жанры

как постные песни (лит. – *advento dainos*), колядки (*kalėdinės dainos*), постные хороводы, игры, забавы (*advento rateliai ir žaidimai*), песни колядников (*kalėdautojų dainos*) и т.п. Так же дополнительно должна появиться и детальная информация о локальной распространённости напевов. Она обязательна для точного картографирования (мелогеографии) данных песен.

Словом – данная статья является скромным шагом в направлении исчерпывающих сравнительных исследований балто-славянского музыкального фольклора. Остаёмся в надежде на совместное продолжение таких актуальных для нас – культурных и исторических соседей и родственников – работ, как в Литве, так и в Украине.

Література

1. Гошовский Владимир. У истоков народной музыки славян. Очерки по музыкальному славяноведению. Москва: Советский композитор, 1971.
2. Квитка Климент. Избранные труды, т. 1, 1971
3. Atvažiuoja Kalėdos. Advento-Kalėdų papročiai ir tautosaka. Sud. S. Valiulytė. Vilnius: Lietuvos liaudies kultūros centras, 2000, 85 p.
4. Lietuvių liaudies dainynas, T. 6. Darbo dainos. kn. 1: Rugiapjūtės, avižapjūtės ir grikių rovimos dainos / Parengė V. vičiėnė, melodijas parengė Z. Puteikienė. Vilnius: Vaga, 1993, 589 p.
5. Lietuvių liaudies dainynas, T. 12. Darbo dainos, kn. 2: Laukų ir namų darbų dainos / Parengė V. Misevičiėnė, melodijas parengė Z. Puteikienė, Ž. Ramoškaitė, Vilnius: LLTI, 1997, 686 p.
6. Lietuvių liaudies dainynas, T. 20. Kalendorinių apeigų dainos, kn. 1: Advento-Kalėdų dainos / Parengė J. Ūsaiytė, melodijas parengė A. Žičkienė, Vilnius: LLTI, 2007, 752 p.
7. *Razmukaitė J.* Rytų dzūkų (Adučiškio – Tverėčiaus apylinkių) ir baltarusių dainų bendrumai ir skirtumai // Menotyra. – 1976. – Nr. 6. – P. 79–90.
8. *Sliužinskas R.* Lietuvių ir lenkų liaudies dainų sąsajos. Klaipėda, KU leidykla, 2006, 529 p.

Римантас Слюжинскас (Клайпеда)

ЛИТОВСКИЕ КОЛЯДКИ: ПАНОРАМА ОСНОВНЫХ СЛОГО-РИТМИЧЕСКИХ ФОРМ (ПРЕДВАРИТЕЛЬНЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ИССЛЕДОВАНИЙ)

Сравнительные исследования балто-славянского традиционного музыкального наследия важны для определения и понятия общих черт народного музыкального мышления. А исконные особенности мелодики литовских (дзукских) и украинских народных песен могут на определённом уровне свидетельствовать и об историческом родстве таких напевов – поэтому это стоит прежде всего изучать в наиболее древних пластах музыкального фольклора наших народов. Такими являются календарно-обрядовые песни зимнего цикла – колядки, щедривки. Мелодические особенности этих напевов должны стать объектом таких исследований.

Актуальность настоящей статьи определяется недостаточным вниманием исследователей к указанным темам. Цель нашей работы – создать условия для организации таких научных трудов. Задача – предоставить для этих работ актуальный литовский материал с пока что предварительной информацией о его особенностях. Ввиду объективных обстоятельств, а именно – недостаточно широкой информации в Литве об украинских колядках и щедривках пока приходится ограничиться односторонним предоставлением литовского материала для дальнейших совместных трудов.

В статье представлены первые в истории литовской этномузикологии пробы использования методики определения и анализа слого-ритмических форм (СРФ), предложенной в середине XX-го века известными украинскими этномузиковедами К. Квиткой и В. Гошовским, но оставшейся без достойного внимания в работах их литовских коллег.

В этом контексте на начальном этапе исследований мелодики литовских (дзукских) колядок нами определены следующие СРФ:

- 1 – однострочные СРФ с рефреном в конце строки: 4r3, 44r3, 54r3 и 55r3;
- 2 – двустрочные СРФ без рефрена: 333/333, 43/43, 44/44 и 66/66;
- 3 – двустрочные СРФ с рефреном, полностью занимающим первую строку (R44 /55), с рефреном, полностью занимающим вторую строку (43 /R43) и с рефреном в конце обеих строк (33 r3/33 r3);
- 4 – двустрочные СРФ с разными рефренами в конце обеих строк (43 r⁴/43 r⁴);
- 5 – СРФ с обрамляющими рефренами. Тот же рефрен повторяется три раза – в начале, середине и конце напева (r3 /4 r3 4/ r3).

На последующих этапах разработки более обширного материала литовских (дзукских) колядок возможно определение новых СРФ либо уточнения уже определённых структур. Данная статья не претендует на уровень обстоятельного разыскания. Она является скромным шагом в направлении разноплановых сравнительных исследований балто-славянского музыкального фольклора. Надеемся на совместное продолжение таких актуальных для нас – культурных и исторических соседей и родственников – работ как в Литве, так и в Украине.

Ключевые слова: литовские колядки, мелодика, слого-ритмические формы, связи балто-славянского музыкального фольклора, перспективы сравнительных исследований

LITHUANIAN CALENDAR CHRISTMAS FOLK SONGS: REVIEW OF THE ACTUAL SYLLABLE-RHYTHMIC FORMULAS (PRELIMINARY INVESTIGATION RESULTS)

Comparative research works on Baltic - Slavic traditional music heritage are very important for detailed definition and understanding of both national folk music common features and whole folk life outlook. Regional features of Lithuanian (Dzūkija region) and Ukrainian folk songs might present the actual field for such investigations. Finding common ties in such cross-national folklore presentations might certify the historical relationship of whole national folklore sources. And primarily we have to pay our attention for the most archaic layers of folk songs, such as Calendar Christmas folk songs here. Melodic features of Lithuanian Dzūkija Advento-Kalėdų dainos and Ukrainian колядки, щедрівки are as the object of our main attention in all such comparative studies at present. And we have to have on our mind not to leave outside the field of our attention related Belarusian, Polish and Russian (particularly neighboring South Pskovshchina region) Calendar Christmas folk songs in near future.

Actuality of presented here article is based on lack of such comparative research works. The main its task is to pay attention for at least primarily results of such investigations and to present some data for them from Lithuanian side. This article contains the first attempts to present Lithuanian Calendar Christmas folk songs using the Syllable-Rhythmic Formulas (SRF) methodological forms by V. Hoshovsky K. Kvitka, widely used by Ukrainian ethnomusicologists, and completely unknown for Lithuanian researchers up to present times.

This way we defined the following SRF in the melodic lines of Lithuanian Dzūkija region Calendar Christmas folk songs:

1. One strophe SRF with refrain in the end of the strophe: 4r3, 44r3, 54r3 and 55r3.
2. Two strophes SRF without refrain: 333/333, 43/43, 44/44 and 66/66.
3. Two strophes SRF with refrain in the full first strophe (R44/55), with refrain in the full second strophe (43/R43) and in the end of both strophes (33 r3/33 r3).
4. Two strophes SRF with different text refrains in the end of both strophes (43 r⁴/43 r⁴).
5. SRF with the same framing refrains both in the beginning and in the end of the couplet, as well as in the middle of it (r3 /4 r3 4/ r3).

There are possible more various other SRF in the melodic lines of Lithuanian Dzūkija region Calendar Christmas folk songs, and they might be defined later on, during completing more sources.

Presented here article reflects just preliminary research results on actual Lithuanian - Ukrainian singing folklore items. Local melo-geography mapping of particular Lithuanian Calendar Christmas folk songs SRF is also on the table of our research tasks. We do hope for prolonging of actual comparative research studies both in Lithuania and Ukraine.

Key words: Lithuanian Calendar Christmas folk songs, melodic lines, Syllable-Rhythmic Formulas, Baltic - Slavic traditional music, comparative research perspective

Музичні приклади

1.

At - lė - kė a - l - nis de - vy - nia - ra - gis,
oī ka - lė - da, de - vy - nia - ra(gis).

① 2-7 ② 2,3 ③ 3-7 ④ 3,6-8

Atvažiuoja Kalėdos.
Advento-Kalėdų papročiai ir tautosaka. Sud. S. Valiulytė. Vilnius: Lietuvos liaudies kultūros centras, 2000 [AK]¹, № 62²

2.

Bė - gi - nė - jo po - ve - lė po dva - rų, —
jos ko - je - lės ši - l - ke - liais pan - ciuo - tos.

AK, № 63³

¹ Далее этот источник будет обозначаться сокращением АК.

² Учитывая, что в этномузыкальной литературе все напевы принято рассматривать в тональностях G-dur / g-moll (основная ладовая опора – на звуке sol), данную мелодию надо транспонировать на большую секунду вверх, т.е. из F-dur на G-dur.

³ Данную мелодию надо транспонировать на малую терцию вверх, т.е. из e-moll на g-moll.

3.

AK, № 64⁴

$\text{♩} = 160$

Oi at - va - žiuo - ja Ka - lė - da,

lė - liu ka - lė - da, ka - lė - da.

4.

AK, № 77

$\text{♩} = 132$

Ka-lė-da Juo-čio, viš-ta kuo-duo-če, oi ka-lė-da, ka-lė-de-la.

5.

AK, № 72⁵

$\text{♩} = 90$

Ai-sim, sa-su-la, mes ka-lė-do-cie, ei ka-lė-da, ka-lė-di-ca.

6.

AK, № 116

$4_6 r3$		G-a-b-c-D-Es
----------	--	--------------

$\text{♩} = 138$

Skri-do va-na-ge-lis, le-li-mo.

7.

AK, № 29⁷

$4_5 4 r3$		G-a-H-c
------------	--	---------

$\text{♩} = 112$

Tu, la-pe-la, kyt-ra paukš-te, ka-lė-da.

8.

AK, № 34

54 r3		G-A-h-c
-------	--	---------

$\text{♩} = 116$

So-dzi-no bro-lis o-be-tė-tj, ka-lė-da.

⁴ Данную мелодию надо транспонировать на малую терцию вверх, т.е. из e-moll на g-moll.
⁵ Данную мелодию надо транспонировать на большую секунду вверх, т.е. из F-dur на G-dur.
⁶ Данную мелодию надо транспонировать на кварту вверх, т.е. из d-moll на g-moll.
⁷ Данную мелодию надо транспонировать на большую секунду вверх, т.е. из F-dur на G-dur. В оригинальной транскрипции этой мелодии на нотном стане, возможно, опущен альтерационный знак si-bemol.

9.

55r3		G-a-B-c
------	--	---------

 AK, № 26
- ♩ = 96*
- ① ② ③ ④ ⑤ ⑥
- La-pu-ké lo - jo, li - ne-lius klo-jo, ka - lè - da.
- ① 2 ② 2 ③ 2 ④ 2 ⑤ 2 ⑥ 2
10.

3 ₅ 3 ₆ 3 / 3 ₅ 3 ₆ 3		G-a-h-C-D-e
---	--	-------------

 AK, № 98
- ♩ = 76 - 104*
- ④ Vai ša - liu ša - liu, sie - ras sa - ka - tē - li, pro ma - ni,
- vai ša - liu ša - liu, mė - ly - nas paukš - te - li, pro ma - ni.
11.

4 ₅ 3 ₄ / 4 ₆ 3 ₄		G-A-b-C-D-es
---	--	--------------

 AK, № 129
- ♩ = 76*
- ① ②
- Kvo - li - no - si va - na - gė - lis, — oi aš ta - vi, kuo - sa, pa - gau - siu.
12.

4 4 / 4 ₃ 4 ₆		G-a-h-C-d
-------------------------------------	--	-----------

 AK, № 30¹⁰
- Tu, la - pe - la lang - va - pé - de, lang - vai gi - rių iš - bė - gio(jai).
13.

6 6 / 6 6		D-e-fis-G-a-h-c
-----------	--	-----------------

 AK, № 16
- Skra(i) - dzio - jo po - ve - tē per ža - lių gi - ra - tį,
- skra(i) - dzio - jo po - ve - tē per ža - lių gi - ra(tį).

⁸ Данную мелодию надо транспонировать на кварту вверх, т.е. из D-dur на G-dur.

⁹ Данную мелодию надо транспонировать на малую терцию вверх, т.е. из e-moll на g-moll.

¹⁰ Данную мелодию надо транспонировать на большую секунду вверх, т.е. из F-dur на G-dur.

14.

R4 4 / 5 5		G-A-h-C
------------	--	---------

AK, № 78¹¹

$\text{♩} = 56$

Oi ka - lè - da ka - lè - dy - te, iš - ka - lè - dos - me Ba - ri - so dva - rų.

15.

4 3 / R4 3		D-f-G-a-b
------------	--	-----------

AK, № 5¹²

$\text{♩} = 72$

Sa - ka - tē - li, sie - ra - sai, ža - lia rū - ta, ka - lè - da.

16.

3 3 ₄ r3 / 3 3 r3		d-fis-G-A-b
------------------------------	--	-------------

AK, № 6

$\text{♩} = 60$

La - kio - jo - da - gi - tē - lis, ka - lè - da,
po gi - rių, po ža - lių, ka - lè - da.

17.

4 3 r'4 / 4 3 r"4		G-a-b-C-D
-------------------	--	-----------

AK, № 18¹³

Tai gra - žu - mas ge - ne - lio, lė - liu lė - liu, an ša - ke - tės sė - dzin - cio, o rū - ta ža (lia).

18.

r3 / 4 ₅ r3 / 4 ₆ / r3		G-a-h-c-D-e
--	--	-------------

AK, № 21¹⁴

$\text{♩} = 94$

Le - liu - moj, tu, kiš - ke - li,
le - liu - moj, trum - pa - ko - jė - li, le - liu - moj.

¹¹ Данную мелодию надо транспонировать на большую секунду вверх, т.е. из F-dur на G-dur.

¹² Данную мелодию надо транспонировать на большую секунду вниз, т.е. из a-moll на g-moll.

¹³ Данную мелодию надо транспонировать на квинту вверх, т.е. из C-dur на G-dur.

¹⁴ Данную мелодию надо транспонировать на квинту вверх, т.е. из C-dur на G-dur.